

MYSLIVECKÉ TRADICE

Jaromír Kovařík v jedné ze svých publikací říká, že žádný jiný národ nemá v myslivosti tak zakořeněné zvyky a tradice jako má česká myslivost, která právě tím mohla být povýšena na národní kulturní statek. Tradice dělají naši myslivost výjimečnou a jedinečnou, a proto je naší povinností myslivecké tradice znát, dodržovat je a předávat je dál novým generacím.

Myslivecký oděv

Za tradiční barvy mysliveckého oděvu jsou považovány odstíny zelené a hnědé barvy, při slavnostních příležitostech potom i černá a bílá. Zejména při společných lovech jsou dnes již téměř samozřejmostí signální doplňky, nejčastěji oranžové barvy, které zajišťují dobrou viditelnost lovců v leči i na střeleckých stanovištích a přispívají tak k jejich bezpečnosti. K mysliveckému oděvu patří také pokrývka hlavy – klobouk, v zimě potom čepice či kožešinová beranice. Být řádně myslivecky ustrojený je základním projevem slušnosti a sounáležitosti každého myslivce.

Myslivecké troubení

Již od pradávna si pomocí troubení na zvířecí roh lovci usnadňovali organizaci lovů. Dnes troubení nejenže zlepšuje organizaci a bezpečnost při společných lovech, ale má také etický a estetický význam. Současní myslivečtí trubači nejčastěji používají menší bezventilový nástroj, borlici a větší lesnici, která připomíná lesní roh, ale bez strojiva. Předepsané signály a hlasy se troubí při všech slavnostních a společenských událostech, ceremoniálech a obřadech, při zahájení a ukončení společných lovů, k poctě lovce i ulovené zvěře, na mysliveckých a kynologických zkouškách.

Červen měsíc myslivosti

Ne tak stará, ale o to ušlechtlejší je tradice akce Červen – měsíc myslivosti. Od roku 1959 probíhá v tomto měsíci osvěta spojená s ochranou krajiny, zvěře a myslivosti. A proč právě červen? V červnu je v přírodě nejvíce mláďat nejen zvěře. Na poli se můžeme potkat s malými zajíčky, s kuřaty bažantů a koroptví, v lese pak se srnčaty, daňčaty, kolouchy, ale i s pruhovanými selaty divokých prasat. Propagace myslivosti a myslivců je velmi důležitá proto, aby si dnešní společnost uvědomovala význam, důležitost a těžko nahraditelnou roli myslivců v přírodě.

Výlož versus Výřad

Výlož se provádí po skončení každé leče společného lovu. Přehledným výložením ulovené zvěře na pravý bok, seřazené podle druhu a pohlaví, se umožňuje její řádná evidence a kontrola. Zvěř na výložu má být již vyvržena a ošetřena.

Každý společný lov je zakončen **výřadem**. Zvěř je pokládána na pravý bok, řazená podle druhu a pohlaví. Kolem zvěře se shromáždí všichni účastníci lovu; střelci se postaví k hlavám zvěře, naproti nim honci, u hřbetů stojí vedoucí personál a poslední stranu uzavírají trubači. Při výřadu se troubením vzdává hold zvěři a účastníci lovu jsou seznámeni s jeho výsledkem. Průběh výřadu má svá v tradicích zakotvená pravidla a daný průběh.

Přijímání versus Pasování

Přijímání mezi myslivce se provádí absolventům po úspěšném zvládnutí mysliveckých zkoušek. Tímto slavnostním aktem, často prováděným u příležitosti mysliveckého plesu či zábavy, bývá adept přijat do mysliveckého kruhu. Přijímaný během ceremoniálu složí myslivecký slib a obdrží pamětní list.

Pasován je myslivec při ulovení svého prvního kusu některé z trofejové zvěře. Myslivce tak může být za svůj život pasován několikrát, ale vždy pouze jedenkrát pro jeden druh zvěře. Pasování je důstojný a vážený ceremoniál, který má mít slavnostní atmosféru. pasujícím je zpravidla myslivecký funkcionář, který sám již danou zvěř ulovil. Obřad pasování má svůj řádný průběh a je umocněním lovcovy vzpomínky na jeho úspěšný lov.

Zálomek versus Úlomek

Zálomky slouží jako myslivecké značky, kterými si myslivci mezi sebou předávali nejrůznější zprávy a signály. Zálomkem může být označen nástřel, místo srazu, směr chůze či upozornění na nějaké nebezpečí. Dnes se zálomky již používají spíše ojediněle.

V myslivecké praxi rozeznáváme několik typů **úlomků**. Třívýhonkový úlomek dostává ulovená zvěř jako poslední hryz či poslední zob a barvou lehce otřený úlomek nosí na pravé straně klobouku úspěšný lovec. Jednovýhonkový bývá tzv. vstřelový úlomek a pětivýhonkový potom vlastnický, který se pokládá na bok ulovené zvěři. Ve všech případech je úlomek symbolem spojení myslivce se zvěří a s přírodou, je symbolem naší úcty a pokory.

Myslivecká mluva = "tajná" řeč myslivců

Již ve středověku se začala mezi myslivci utvářet zvláštní mluva, ve které jsou zvláštními termíny označovány části těla zvěře, popisovány její životní projevy, myslivecká výzbroj i výstroj, lovecké potřeby a zařízení, činnosti atd. Myslivecká mluva se užívá také v literatuře a publikacích. Myslivci svou mluvu používají při lovech, při mysliveckých událostech i při práci. Je povinností každého myslivce, aby mysliveckou mluvu řádně ovládal a znal.

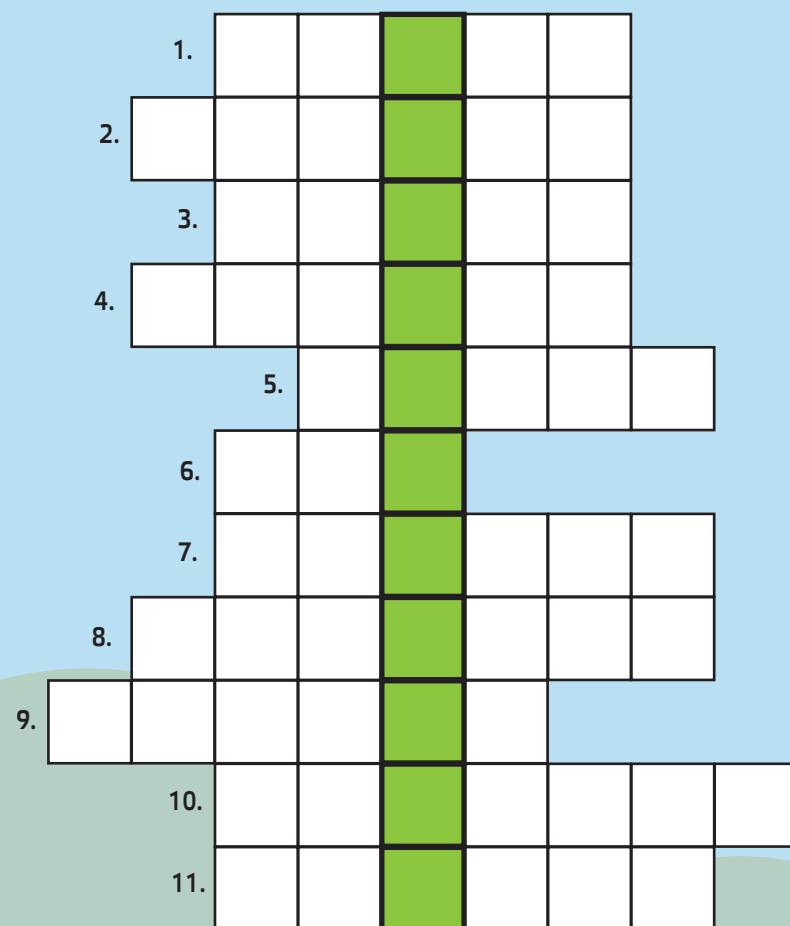
Bohové lovu a myslivečtí patroni

Společně s lovem provázela člověka od jeho prvopočátku víra, v níž své lovecké úspěchy přisuzoval nadpřirozeným silám. Dávni lovci starověkých kultur uctívali nejrůznější bohy lovu; Rutaš, Cernunnose, Artemis, Dianu, Děvanu či naši Lověnu. S příchodem křesťanství byli pohanští bohové nahrazeni svatými postavami, a tak můžeme znát legendu o sv. Jiljí, sv. Eustachovi a o sv. Hubertovi.

Ověř si znalosti z mysliveckých tradic

Tajenka Jak se jmenuje patron myslivců?

1. Chladná zbraň, dnes používaná při ceremoniálech.
2. Měsíc myslivosti.
3. Římská bohyně lovu.
4. Oko mysliveckou mluvou.
5. Slavnostní zakončení společného lovu.
6. Noha zajíce mysliveckou mluvou.
7. Hráč na lesnici.
8. Myslivecká pokrývka hlavy.
9. Lovcova upomínka na úspěšný lov.
10. Myslivecký hudební nástroj.
11. Humorné myslivecké vyprávění.

Řešení: **SVATÝ HUBERT**

1. tesák
2. červen
3. Diana
4. světlo
5. výřad
6. běh
7. trubáč
8. kloboúk
9. trofej
10. borlice
11. latina

TIP na praktický úkol

Přestože se děti nemohou účastnit skutečného mysliveckého společného lovu, můžeme si takový hon či naháňku zincenovat a následně si vyzkoušet, zda zvládneme správně uspořádat výřad nebo třeba pasování úspěšného lovce. Opravdovou zvěř nahradíme papírovými maketami, ale vše ostatní může být zcela reálné a hlavně řádně podle mysliveckých tradic.

Poznáte, na kterém obrázku si úspěšný lovec umístil úlomek správně podle myslivecké tradice?

Řešení: B

... zkouška z mysliveckého jazyka:

V následujícím příběhu nahradte označená slova výrazy z myslivecké mluvy.

Lednová čekaná

Jednoho krásného odpoledne, když venku napadal nový sníh a měsíc šel toho večera do úplňku, rozhodl jsem se vyjít na čekanou. Bydlím přímo v honitbě, nedaleko mého oblíbeného místa, kde na okraji louky, ve stěně lesa, stojí stará, ale pořád dobře sloužící **pozorovatelna**¹. Vyrázil jsem brzy. Rád hledám **otisky**² zvěře ve sněhu, abych měl přehled, o tom, co se děje v honitbě. Za necelou čtvrt hodinku jsem byl na místě. V tichosti jsem se usadil a užíval si hezké chvíle. Ještě za světla se u stěny lesa objevila jelení **samice**³ a za ní postupně **vyšlo**⁴ na louku celé **stádo**⁵. Nebyli ode mne nikterak daleko, asi jen 50 metrů, a tak jsem je mohl krásně **rozeznávat**⁶. Viděl jsem starší jelení **samice**⁷, **roční jelení samice**⁸, **jelení mláďata**⁹, ale také **samce**¹⁰. Mezi nimi byl i jeden zajímavý. Jeho nepřilíš dlouhé **rohy**¹⁰ měly na každé straně jiný počet **výrustků**¹¹. Na levé straně 3 a na pravé 4. Byl to tedy **sedmerák**¹². Viděl jsem tam také mladého jelena, který měl na hlavě pouze dva nepřilíš dlouhé tenké parůžky bez **výčnělků**¹³, byl to jelen **dvoják**¹⁴. Netrvalo dlouho a začalo se pomalu stmívat. Jeleni popošli na horizont a jeden za druhým **zašli**¹⁵ zpátky do lesa. Cítil jsem, jak se ochlazuje. Někde z dálky se do večerního ticha ozvala liška. Pro lišku typické **kvičení**¹⁶, věstilo blížící se čas **páření**¹⁷. Opět nastalo ticho. Na sněhu se začínal třpytit odlesk vycházejícího měsíce, když vtom jsem z lesa uslyšel zapraskání. Chvilí nic a zanedlouho zase. Ohlédl jsem se stranou a už je vidím. **Čuňata**¹⁸, a jejich celé **stádo**¹⁹. Mezitím, co největší prasečí **samice**²⁰ stála při kraji lesa a **čuchala**²¹ zda je místo bezpečné, **mladá prasátka**²² vyrazila bez zábran do louky. Pošťuchovala se a **kvílela**²³ tak hlasitě, že jsem ani neslyšel přicházet další. Byli to dva samci ve druhém **roce**²⁴. Ti se dlouho nerozmýšleli a okamžitě začali **čumákem**²⁵ **hrabat v zemi**²⁶ pod sněhovou pokrývkou, aby se dostali ke **zřádlu**²⁷. Rodinnou večeri po krátkém čase přerušil velký **samec**²⁸. **Vyšel**²⁹ z lesa jako nějaký král. Ostatní ztichli a nehybně se dívali jeho směrem. Jenže co to?! Statný rytíř kulhá. Napadá na přední **nohu**³⁰. Zřejmě má bolestivé zranění, neboť se **kopýtkem**³¹ země ani nedotkne. Dívám se na něj dalekohledem a je to skutečně tak. Je poraněný. Dokonce vidím stékající **krev**³². Nejspíš následek končícího období **páření**³³, kdy se utkal se svým sokem a ten mu zasadil ránu ostrými **špičáky**³⁴. Rozhodl jsem se, že mu ukrátím jeho trápení a že jej ulovím. Zamířil jsem do **místa za plece**³⁵, a vystřelil. Zůstal **na místě**³⁶. Ostatní zvěř se po ráně rozprchla. Louku opět zalilo zimní ticho. Černý rytíř odešel. Je však dobře, že se nemusel déle trápit svým zraněním. Samozřejmě, že jsme mu vzdal všechny tradiční myslivecké pocty. Do **pusy**³⁷ jsem mu vsunul **větvičku**³⁸ a poděkoval svatému Hubertovi za tento dobrý lov.

Nápověda:

1-kazatelna, 2-stopy, 3-laň, 4-vytáhla, 5-tlupa, 6-čist, 7-laň, 8-laňka, 9-kolouši, 10-parohy, 11-výsady, 12-nerovný osmerák, 13-špice, 14-špičák, 15-zatáhli, 16-skolení, 17-kaňkování, 18-divočáci, zvěř černá, 19-tlupa, 20-bachyně, 21-větrila, jistila, 22-selata, 23-kvíčela, 24-loňčáci, 25-ryjem, 26-buchtovat, 27-žir, 28-kňour, 29-vytáhl, 30-běh, 31-spárkem, 32-barva, 33-chrutí, 34-zbraněmi, 35-na komoru, 36-v ohni, 37-sviráku, 38-úlomek, poslední hryz

vysvětlete si...

- co je myslivecká etika
- co je myslivecký řád
- co je myslivecký soud
- co znamená myslivecká latina
- v jakých dalších kulturních oblastech se s myslivostí setkáváme (literární, výtvarné, hudební, lidová slovesnost,...)

Bronzový odznak z předmětu MYSLIVECKÉ TRADICE získá adept, který dokáže vysvětlit co myslivecké tradice znamenají a proč jsou důležité. Ty hlavní z nich dokáže vyjmenovat a ví jak se správně dodržují. Malý adept umí používat alespoň pár základních výrazů z myslivecké mluvy.

Tyto pracovní listy a další materiály k projektu mAm můžete najít, stáhnout a vytisknout na internetových stránkách časopisu www.myslivost.cz/mam

